

Freie Universitat Berlin
Institut fur Turkologie
LV 14422 Turksich V
Dozentin: Aye Tetik

Aziz Nesin'in Biyografisi ve Eseri "Zubuk - Kağnı Golgesindeki İt"

Orkan Durmaz
Matrikelnummer: 4933096
o.durmaz@fu-berlin.de

Turkologie
Geschichte und Gesellschaft des vorderen Orients
Freie Universitat Berlin

İçindekiler:

1. Önsöz
2. Aziz Nesin'in Siyasi ve Toplumsal Yaşamı
 - 2.1 Biyografisi
 - 2.2 Siyaset ve Toplum Alanındaki Görüşleri
3. Zübük - Kağrı Gölgesindeki İt
 - 3.1 Atasözü ve Anlamı
 - 3.2 Romanın Analizi
 - 3.3 Romanın İçeriği
4. Sonuç
5. Kaynaklar

1. Önsöz

Mehmet Aziz Nesin'in mizahı çok büyük derecede Türk edebiyatını etkiledi ve ötesine de geçmiştir. Nesin mizahı ile Türk siyasi tarihini genç nesile ayrı bir görüşüyle açıklıyor.

Bu ödevi yazarken motivasyonum yukarıda belirttiğim gibi Türk siyasi meseleleri hakkında hem roman hem de mizah içeriği ile bilgi edinmem ile oldu. Ödevi yazarken karşılaştığım sorunların başında kaynak eksikliği başlıca nedenlerdendi. Bu sorunu aşmak için internet kaynaklarına yöneldim. Analiz noktasında yazım kalitesini içerik yönünden arttırmak için filmde kareler izledim ve bunu metine yansıttım.

İlk baskısı 1961 yılında yapılan Aziz Nesin'in tam adıyla "Zübük - Kağrı Gölgesindeki İt" olan kara mizah romanı, çok partili demokrasi sürecinde çıkarıcı siyasetçilerinden, şirketinin turizm kredisi için rakip partiye geçen milletvekilinden, dönemin parlamenter pazarıyla ünlü motellerinden esinlenerek tamamiyle ülke gerçeklerinden yazılmıştır.

Romanın, Türkiye siyasetinin yeniden şekillendirildiği, bu ülkenin yaşadığı en acı yıllarda, sinemaya uyarlanması da kayda değer bir ayrıntıdır. 12 Eylül Darbesiyle bütün siyasi partiler temelli lağvedilmiş, siyasetçiler gözaltına alınarak yargılanmıştır. Toplum siyaset yapmaktan korkar hale gelmiştir. İşte böyle bir ruh hali ile eser kaleme alınmıştır.

Orkan Durmaz 14.03.2016

2. Aziz Nesin'in Siyasi ve Toplumsal Yaşamı

2.1 Biyografi

Aziz Nesin 20 Aralık 1915'te İstanbul yakınlarındaki Heybeliada'da doğdu. Nesin öğrenim hayatına çeşitli okullarda devam etti. 1924'te 7. ilkokul'un 3. sınıfına girdi. 1933'te Darüşşafaka Lisesi'ne ve iki yıl sonra da Kuleli Askeri Lisesi'ne girdi. 1937'de Harp Okulu'nu Asteğmen olarak bitirdi. İki yıl sonra Askeri Fen okuluna başladı ve aynı dönem Güzel Sanatlar Akademisi Süsleme Bölümüne devam etti.

Ondan sonra Nesin bu dönemin kendisine "Fikri Takip" kazandırdığını belirtti. 1941 yılında Trakya Çadırılı Ordugahında, bir yıl sonra da Erzurum Tabur Komutanlığı'nda görev aldı. İki yıl sonra, Zonguldak'tayken, görevi kötüye kullandığı gerekçesiyle, üstteğmen rütbesindeyken ordudan ihraç edildi. Askerlik görevinde bulunduğu sürede laikliğe bağlılığı arttı. Aziz Nesin bir yıl kadar bakkalık ve katiplik gibi işler yaparak halkın içinde kalma ve bu sayede onları analiz etme fırsatı buldu.

1945-46 yıllarında çeşitli gazetelerde çalışmalarda bulundu. İlk bağımsız yapıtı "Parti Kurmak, Parti Vurmak" ile onaltı sayfada Demokrat Parti'nin kuruluşunu demokrasi idealinden uzak ve bir rant elde etme yarışı olduğu düşüncesiyle ağır bir şekilde eleştirdi. Aynı yıl Markopaşa adlı mizah dergisi ile Sabahattin Ali'yle birlikte, birçok yazarla tek parti iktidarına karşı sıkı bir muhalefet oluşturdu. Bir yıl sonra yeni isimler ile sürdürülen bu ekol, "Nereye gidiyoruz?" adlı yazısı nedeniyle Nesin'e ilk hapis cezasını getirdi. 1948'de Azizname'deki Taşlaması nedeniyle mahkumiyet almadan 4 ay tutuklu kaldı. Ne var ki, bir yıl sonra II.Elizabeth, Şah Pehlevi ve Kral I. Faruk'un bizzat başvurması üzerine 6 ay hapis cezası aldı. 1955'teki Pogrom olayı ile komünist komplosunu oluşturmak suçundan 100 kişi ile tutuklandı. 6 ay sonra "Zübük-Kağrı gölgesindeki it" adlı romanını piyasaya çıkardı. Bir yıl sonra çıkarttığı 42 sayılı Zübük mizah dergisi ile bu ekolü sürdürdü. Bunun dışında 1955 ile 1993 arası çeşitli gazetelerde çalışmalarda bulundu. 1970'te Türk Dil Kurumu'nun (TDK) oyun ödülü ola çiçü'ya layık görüldü. 1989'da düzenlenen Demokrasi Kurultayı'nda seçilen iki başkanından biri oldu. 1993'te yaşanan Madımak Oteli Katliamı'nda Pir Sultan Abdal Şenliklerinde yapmış olduğu konuşması nedeniyle ve önceden istihbarat tarafından organize edildiği tespit edilen linç girişimi sonucu ölümden döndü. 1995'te kalp krizi geçiren ve ölen Aziz Nesin, dini tören yapılmaksızın kendi vakfının bahçesine defnedildi.¹

¹ Kaynak: Schelkes, Moritz: Aus der Broschüre der Nesin-Stiftung: Aziz Nesin und die Nesin Stiftung; teilweise nach Ali Nesin – Gömüyü Arayan Adam Übersetzung: Moritz Schelkes, November 2004 Berlin.

2.2 Siyaset ve Toplum Alanındaki Görüşleri

Aziz Nesin'in toplum ve birey hakkındaki görüşleri evrensel bir nitelik taşımaktadır. Öyle ki, bireylerin laik ve rasyonel görüşlü olmasının yanında hoşgörölü olmasını savunur. Burada eleştirilmesi gereken konu şudur:

Siyasal sistemlerde bireylerin veya toplumların laik olması söz konusu değildir. Sadece devlet ve kurumumları bu sıfat ile adlandırılır. Nesin'e göre bireyler toplumun en küçük parçasıdır ve de toplumlar bireylerden doğar. Burada toplumu oluşturan en küçük temel aile değildir, çünkü ona göre aile bireyi kurallar ile kısıtlar.

Romanlarının içeriğinde olduğu gibi her konunun konuşulması isterdi. Bu konuların içerisinde marjinal konular da vardı. Kendisi bu temelde karşı fikrin ilim çerçevesinde çürütülmesinden yana idi.

Aziz Nesin'in toplum için öne sürdüğü fikirler yine birey için hizmet eder. Kendisi bu anlamda bir bakıma sanat için sanat ve toplum için sanat fikirlerini birleştirmiştir. Yazar yapıtlarında her gruba saygılı ve eşit mesafede olduğunu gösterircesine bütün o grupları eşit ağırlıkta yergi terazisinde tartar.

Bunun dışında mevcut eğitim sisteminde olan eksiklikleri belirtirken yeni bir eğitim modeli öne sunar ki bu modelde bireyler tartışarak yetişir. Aynı zamanda toplumun kendi kabuğunu kırarak, din dil,ırk farkı gözetmeden kaynaşması istemektedir.

3.Zübük - Kağnı Gölgesindeki İt

3.1 Atasözü ve Anlamı

Bu Atasözü romanın ilk safasında yazılmıştır:

“İt kağnın gölgesinde yürür de kendi gölgesi sanırmış.”²

Anlamı:

Başkasının korumasıyla iř yapan akılsız kişi desteklendiğini unutarak kendi gücüne inanır

Bu atasözü ile yazar, romanın ana karakterini karakterize ediyor.

² Aksoy Ömer Asın – Atasözler ver değinler sözlüğü II, İstanbul, İnkılap Kitap evi, 1995

3.2 Romanın Analizi

Yazara göre Zübük kişisel yetersizliklerini başkaları sayesinde gizleyerek amacına, ulaşmaya çalışır.

Bu hikayede yerel bir siyasetçinin yerel yol ile yükselen macerası anlatılır

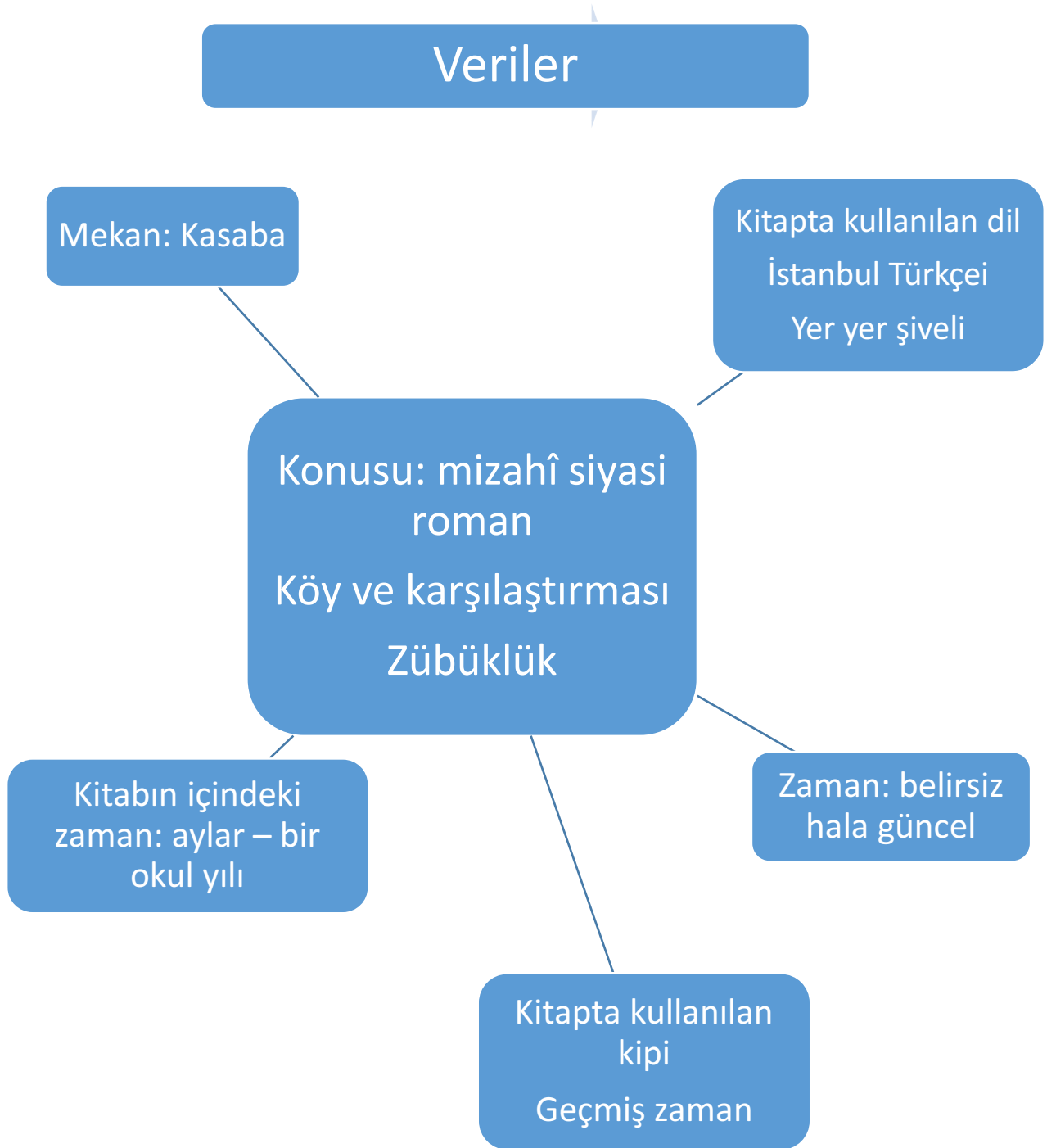
Aziz Nesin, romandaki yan karakterle birlikte hepimizin birer zübük olduğuna ve olmayan kaldıysa onların da bu diğer zübüklerin yanında zübükleşeceğini söyler. Nitekim romandaki Almanca öğretmeninin de, ki bu karakter Aziz Nesin'in kişisel bakış açısını yansıtıyordu, aynı süreçten geçtiği gibi. Başka bir yazar Hermann Hesse'ye göre bir insanın başka bir insandan nefret etmesinin nedeni, nefret ettiği insanın kendinden bir parça taşımasıydı. Ve aynı yazara göre bize ait olmayan bir şey de bizi rahatsız etmezdi. Buna dayanarak Nesin, romanında özetle zübüklüğün faaliyete geçmek için uygun imkan ve zaman bekleyen, tohumu hepimizin içinde bulunan toplumsal bir hastalık olarak tanımladı. Romanda evrensellik sağlanması için, olayların yoğunlaştığı yerin ismi ve zamanı verilmedi. Romanda aynı olaylar, başka karakterler tarafından anlatıldı. Böylelikle olaylar tarafsızlık kazandı. Romanda parti isimleri tam olarak verilmeden, hükümet ve muhalefet olarak geçti.

Romanın 15.bölümünde Almanca Öğretmeni şu mektubu yazdı:

" [...] Anlatıklarına bakılırsa, dünyanın en kötü adamı. [...] Ama dikkat ediyorum da söylediklerine, hiç kimseyi de kandırmamış. Kandırılanlar, zorla, yalvararak kendilerini kandırtmışlar. Sanki, Zübükzade'yi zorlaya zorlaya kötü yapmışlar.[...]"

Bu cümlede Almanca öğretmeni zübüklük olgusunun bir birine eşgüdümlü karakterlerden doğduğuna işaret eder. Böylece her zübük başka küçük zübüklüklerden ve zübük olan karakter vasıflarından oluşur.

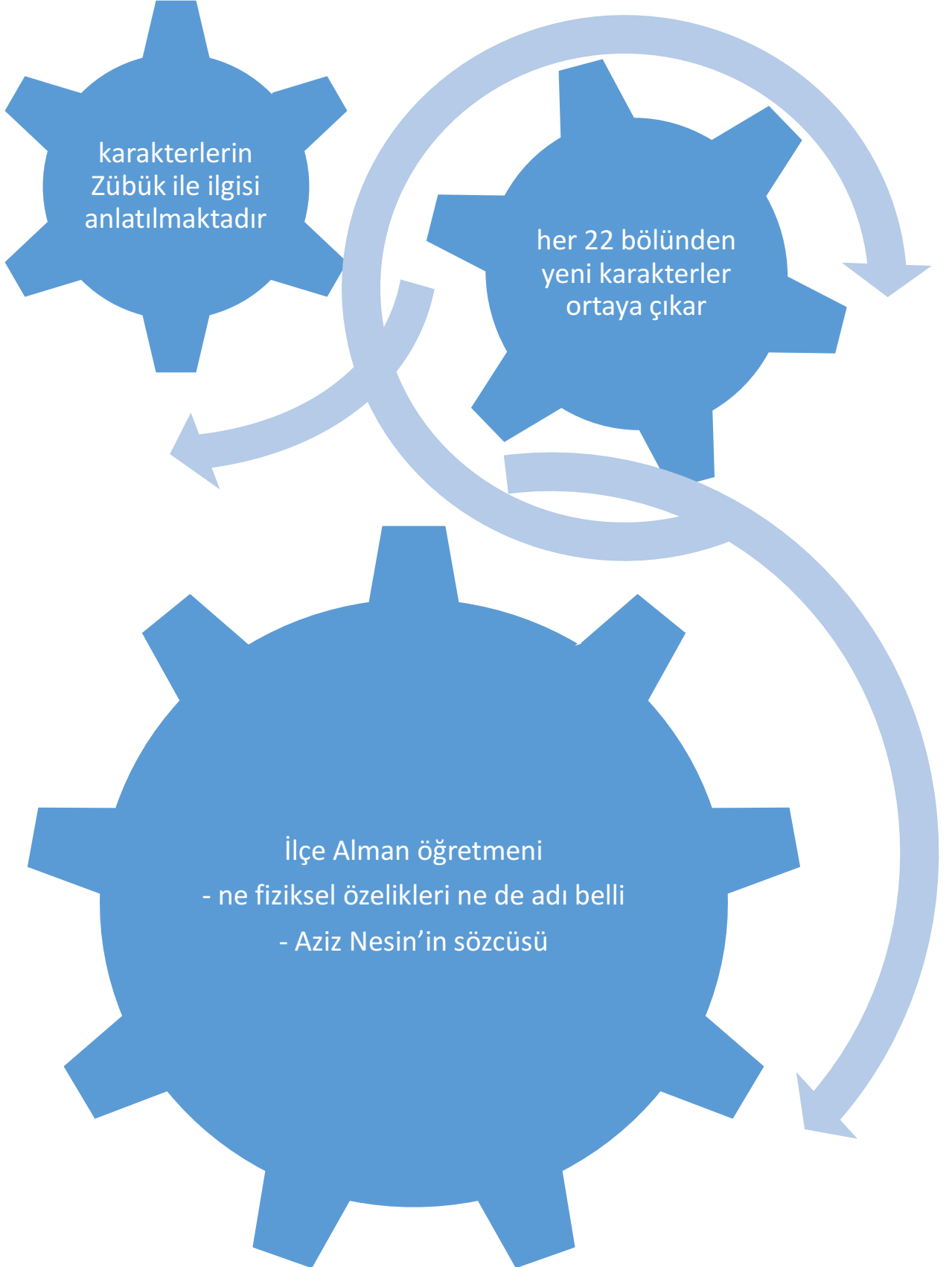
M1: Roman hakkında veriler³

³ Romandan alınan veriler ile hazırlanmıştır: Nesin, Aziz: Kağrı Gölgesindeki İt, Adam yayınları, Aziz Nesin Kitapları Dizisi, 272 sayfa, İstanbul.

Değişken karakterler (sonunda zübük olur)

M2⁴

Ana karakterleri:

Zübükzade
İbrahim

- her zaman güçlünün yanında bir figür

Avukat Burhan
Bey

- direşken
- başarısız <> aydın

M3:⁵

⁴ Romandan alınan veriler ile hazırlanmıştır: Nesin, Aziz: Kağrı Gölgesindeki İt, Adam yayınları, Aziz Nesin Kitapları Dizisi, 272 sayfa, İstanbul.

⁵ bkz. 4

3.3 Romanın İerđi

Küçük bir kasabada geçen hikayede Zübük'ün gitgide ünü ve gücü artar. Bir ara Zübük'ün büyük konuklarından söz edilir. Ankara'dan bir milletvekili ile arkadaşları Zübük'ün evine gelirler. Kasabalı partililer elektrik direğine çıkarak evi gözetlerler. İçerde kadınlı erkekli bir topluluk içip eğlenmektedir. Köylüler "Zübük bize boynuz taktırıyor!" diyerek şakalaşırlar. Konuklar gittikten sonra kasabada hayat durgunlaşır. Artık seçim hazırlıkları başlamıştır. Kasabanın ileri gelenleri Zübük'ün belediye başkanı olmasını isterler. Yalvar yakar onu da buna razı ederler. Zübük belediye başkanı seçilir. Bunun için dostlarına ziyafet eker. Yemekte soyundan "dedem Abdülnazif Paşa" yahut "babam Zübükzade Kara Yusuf Paşa" diye söz eder. Herkes bunun asılsız olduğunu bilir, ama kimse sesini çıkarmaz. Ertesi gün Zübük milletvekili seçilir. Kasabalılara baraj, cami ve köprü vaad eder. Ankara'ya gider. Fakat vaadlerinden hiç biri gerçekleşmez. Ayrıca, orada birtakım hatalar yaptığı için başbakanı kızdırır. Üstelik, sonraki seçimlerde de kazanamaz. Memleketine döner.

4. Sonuç

Zübüklük nedir?

Bir romandan bir alıntı (s. 358):

||

||

Bizim hepimizin içinde zübüklük olmasa, bizler de birer zübük olmasak, aramızdan böyle zübükler büyüyemezdi. Hepimizde birer parça olan zübüklük birleşip işte başımıza böyle zübükler çıkıyor. Oysa zübüklük bizde, bizim içimizde. Onları biz, kendi zübüklüğümüzden yaratıyoruz. Sonra, kendi zübüklüklerimizin bir tek Zübük'te birleştiğini görünce ona kızıyoruz. (...) Benim için şimdilik tek amaç, burdan kurtulmak. Ama gerçekten zübüklerden, kendi zübüklüğümüzden kurtulabilecek miyiz? İşte bu soruya cevap veremediğim için nereye gideceğimi, ne yapacağımı bilemiyorum. Yeni gideceğim yerden sana mektup yazar, önce kendi zübüklüğümüzden kurtulup kurtulamadığımı anlatırım.

Hepimiz içimizde bir Zübük barındırıyoruz. Bizim içimizdeki Zübüklerin yansımasıdır gerçek Zübük. Bu toplumsal hastalıktan kurtulur muyuz bilinmez. Ama toplumun her kademesini, aydın olsun köylü olsun sardığı kesin. Yani kısacası: Eğitim Şart!

5. Kaynaklar:

-Aksoy, Ömer Asım: Atasözleri ve Değimler Sözlüğü 2: İstanbul: İnkılap Kitapevi (1995)

-Aziz Nesin yazdı, Kemal Sunal oynadı Kartal Tibet yönetti, Milliyet Gazetesi, 16 Ağustos 1980.

-<http://77ctnmmn.blogspot.de/2013/01/Zübük-Ibrahim.html>, son görülme tarihi: 26.02.2016, Saat 12:15

-Nesin,Aziz: Kağrı Gölgesindeki İt, Adam yayınları, Aziz Nesin Kitapları Dizisi, 272 sayfa, İstanbul.

-Schelkes, Moritz: Aus der Broschüre der Nesin-Stiftung: Aziz Nesin und die Nesin Stiftung; teilweise nach Ali Nesin – Gömüyü Arayan Adam
Übersetzung: Moritz Schelkes , November 2004 Berlin.